

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011, Dep
0030 Oslo

Deres dato:
29.06.2007

Deres ref.:

Vår ref.:
2007/668/JOST

Arkivkode:
F22

Dato:
30.10.2007

Svar på høringsutkast "Forslag til sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)" fra Enebakk kommune

Konklusjon:

- 1) Enebakk kommune støtter ikke det nye lovforslag for ordningen "Brukerstyrt personlig assistanse". Hovedregelen må være at tjenestemottaker er i stand til å være arbeidsleder selv. Kommunene kan velge å innvilge BPA hvor en annen enn tjenestemottaker er arbeidsleder dersom både tjenestemottaker og kommunen mener dette er mest hensiktsmessig.
- 2) Enebakk kommune mener at kommunene skal stå fritt til å organisere og avgjøre hvilke tjenester som er mest hensiktsmessige. Brukermedvirkning må sikres.
- 3) Enebakk kommune forventer kostnadsøkning utover tilskuddet kommunen får refundert for ressurskrevende brukere dersom lovforslaget vedtas, og melder behov for økt statlig støtte.

Saksutredning:

Brukerstyrt personlig assistanse er en del av det nåværende tjenestetilbudet i Enebakk kommune. BPA innebærer at tjenestemottaker har egne faste assistenter som vedkommende selv har arbeidslederansvaret for (rekruttering, opplæring, utarbeide turnes, fordele arbeidsoppgaver, bestemme hvor bistanden skal gis, gjennomføre medarbeidersamtaler m.m.)

Enebakk kommune mener at BPA ordningen setter enkelte tjenestemottakere i bedre stand til å greie seg selv og få muligheten til et mer aktivt liv. For mange tjenestemottakere er det positivt å ha en eller et begrenset antall assistenter å forholde seg til. Enebakk kommune erfarer også at ordningen har sine begrensninger i forhold til brukergrupper som for eksempel utviklingshemmede, voksne multihandikappede, personer med sterk kognitiv svikt og personer med alvorlige atferdsvansker. Faglige vurderinger tilsier at disse har behov for tjenesteytere med relevant fagutdanning. Det vil være vanskelig for kommunen å skulle stå inne for at det blir gitt ufaglært hjelp (brukerstyrt personlig assistanse) i tilfeller der dette ikke oppleves forsvarlig, men tjenestemottaker likevel ønsker det. Dette vil møte utfordringer i forhold til

arbeidsmiljøloven, bruk av tvang og makt i henhold til Lov om sosiale tjenester kap 4Aa, iverksetting av fagiltak, grensesetting med mer.

Fleksibilitet og brukerstyring er positive egenskaper med en BPA ordning. Krav til gode lederegenskaper kan være en stor utfordring for arbeidsledere. Dette kan gjelde om tjenestemottaker er arbeidsleder selv, eller for en nærstående som har arbeidslederfunksjonen. Det er viktig å ivareta assistentene som skal jobbe som BPA. Dersom tjenestemottakeren eller den som ivaretar arbeidslederfunksjonen ikke fungerer som en arbeidsleder, bør alternative tjenester vurderes. Det må sikres at arbeidstakerne får en forutsigbar arbeidssituasjon, og at arbeidsmiljøloven følges. Å rekruttere nok tjenesteytere er en stor utfordring i helse- og sosialsektoren, og BPA er ikke noe unntak.

Enebakk kommune støtter ikke det nye lovforslaget om BPA. Dette grunnet at alle som fyller de alminnelige vilkårene for å motta praktisk bistand og opplæring, og som har behov for omfattende tjenester, får en rett til å få hele eller deler av denne tjenesten organisert som BPA. Dette uavhengig av tjenestemottakerens arbeidslederevne eller behovet for å ansette fagpersoner. Enebakk kommune har erfaringer med at tjenestemottakers nærstående er arbeidsleder. Dette fungerer for noen, men ikke for andre. I et tilfelle der dette ikke fungerte avvirket Enebakk kommune ordningen. Fylkesmannen og sivilombudsmannen stadfestet kommunens vedtak. Dersom ny lovtekst hadde vært vedtatt ville tjenestemottaker fremdeles hatt krav på bistanden organisert som BPA.

Svar på spørsmål fra høringsnotatet:

1A I hvilken grad vil de foreslåtte endringene føre til at et større antall brukere vil ønske tjenesten organisert som BPA?	Det vurderes at de foreslåtte endringene vil føre til at forholdsvis mange nye tjenestemottakere vil ønske bistanden de mottar organisert som BPA. Det vurderes hensiktsmessig at det settes et minstenivå for når tjenestemottakerne får en slik rett (eks. vedtak om minimum 20 timer i uka, dette iht. høringsforslaget).
1B Fra hvilke grupper (type funksjonshemming, diagnose, alder) vil dette særlig skje?	Økningen vil gjelde alle grupper, men hovedsakelig utviklingshemmede som ikke mestrer å ivareta arbeidslederrollen selv. Andre diagnoser vil eks. være: Mennesker med Autisme, multihandikappede, personer med alvorlige atferdsvansker, Myalgisk Encefalopati (ME – utmattelsessyndrom) etc.
1C Hva vil være omfanget på den praktiske bistanden (tjenesteforbruket) til disse gruppene?	Mange i den utvidede målgruppen som får rett til egen bistand organisert som BPA iht. høringsutkastet har et stort hjelpebehov, og mange er avhengig av bistand hele døgnet. 1:1 bistand 24 timer i døgnet vil si 140 timer pr. uke (dersom det er hvilende nattvakt).
1D Hvordan kan dette påvirke de økonomiske og administrative konsekvensene av ordningen (for kommunen, og for staten)?	Det er lagt opp til at tjenestemottaker selv kan bestemme om kommunen, et andelslag eller tjenestemottakeren selv (som et enkeltmannsforetak) skal være arbeidsgiver. Kommunen har ingen mulighet til å styre økonomien til tiltaket ved en slik ordning, og konsekvensen kan bli at ordningen blir mer kostbar enn ved alternativ organisering eller alternative tiltak.

2A Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet?	Det er kommunen som må bestemme arbeidsgiverforholdet. Slik fungerer også dagens ordning, og 1/3 av tjenestemottakerne som har BPA har dette gjennom Uloba. Dette viser at kommunene vurderer alternativ organisering der dette er hensiktsmessig. I praksis skal det være forholdsvis likt for tjenestemottaker om det er kommunen eller et andelslag som har arbeidsgiveransvaret. Dersom det er innvilget BPA, og brukerstyringen ikke ivaretas av eks. kommunen, bør tjenestemottaker få mulighet til å klage på dette til kommunen, med ankemulighet til fylkesmannen. Det er urimelig at departementet legger detaljerte styringer for hvordan kommunene skal isponere midlene til BPA. Dette gjelder ikke andre tjenester som er hjemlet i samme lov (praktisk bistand og opplæring, institusjon, støttekontakt og avlastning). Dersom dette gjennomføres bør staten dekke en større del av utgiftene (eks. på samme måte som de gjør i Sverige).
2B Bør brukeren bestemme hvem som skal være assistenter?	Som arbeidsleder bør tjenestemottaker selv bestemme hvem som skal ansettes som assistenter, hvis ikke blir det ikke brukerstyring. Det er likevel viktig å ivareta innholdet i tidligere rundskriv om BPA, og at bl.a. familiemedlemmer ikke bør ansettes som assistenter.
3 Uavhengig av hvem som har arbeidsgiveransvaret, er det i utgangspunktet brukeren som skal ha arbeidslederansvaret for assistenten. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom brukeren selv ikke er i stand til å ivareta dette?	I enkelte tilfeller er det hensiktsmessig å innvilge BPA til tjenestemottakere som ikke er i stand til å ivareta arbeidsgiveransvaret selv. Dagens ordning ivaretar dette. Enebakk kommune er derimot ikke enig i at denne målgruppen skal få <u>rett</u> til BPA. Dette er det flere grunner til. Hvis kommunen tar over arbeidslederfunksjonen, blir tjenesten den samme som "praktisk bistand og opplæring". Foreldre kan ha arbeidslederfunksjon, men hva gjøres når de blir eldre? Det er ikke vanlig å ha en leder som er pensjonist. Dette vil mange av de brukerstyrte personlige assistentene få. Hva når foreldrene ikke har mulighet til å være arbeidsledere lenger, hvem overtar da? Det forekommer også at noen foreldre vurderes å være uegnet for å ivareta en arbeidslederfunksjon. På grunnlag av dette er det helt avgjørende at kommunen kan vurdere den enkeltes situasjon, og tilby BPA dersom dette er hensiktsmessig, alternativt tilby andre tiltak og tjenester.

Med hilsen

Nils Schaug
Rådmann

Fredrik Konstad
Helse- og omsorgssjef